

Ó, Pál, thébai vadonnak
Dicsőült férfia,
Halld, mint fohászkodik, sóhaj
Rendednek sok fia,
Kiket okítasz megvetni
Világ hiúságát,
És serkentesz szentté lenni,
Erdőnek mélyén meglelni
Lelküik boldogságát.

Ányos Pál: Himnusz Pálhoz [Ad S. Paulum], részlet, fordította: Lackfi János

a fehér, barát

A MAGYAR PÁLOS REND HIVATALOS LAPJA

Ex ossibus S. Pauli
Primi Eremitae



Felelős kiadó: Puskás Antal OSPPE tartományfőnök

Kiadó: Magyar Pálos Rend

Szerkesztőbizottság: Jáger Eszter, Sarbak Gábor,
Sudár Annamária és dr. Szentirmay Tamás

Grafika, tipográfia: Török Máté

Borítókép: Első Remete Szent Pál csontereklyéje
a hargitafürdői kolostorban, 2024

(fotó: Török Máté)

ISSN: 2062-1094

beköszönő

• 2025 –

Események fényei

rendünk múltjából

- Pálos konferencia Budapesten
- Pálos kilátások Balatonszemesen

pálos lelkiség

- Nyissátok ki a kolostoraitok kapuit a világiak előtt!

pálosokról, pálosoktól

- A hargitafürdői pálos monostor nyerte az idei Média Építészeti Díjat

rendi krónika

pálos programok

BEKÖSZÖNŐ

2025 – Események fényei

P. PUSKÁS ANTAL OSPPE

A pálos közösség nevében hívom reménységre minden kedves Olvasónkat, mivel közeledve a 2025-ös évhez, több különleges esemény fénye világítja meg hitünk útját. Két jelentős jubileum összekapcsolódása nyit számunkra kaput a lelki megújulásra: a Jakab-hegyi (pálos) kolostor alapításának évfordulója és a Ferenc pápa által meghirdetett Szentév. Mindkettő mélyebb reménységre, közösségi elmélyülésre és a hitben való megújulásra hív bennünket.

2025-ben ünnepeljük a pécsi Jakab-hegyi kolostor alapításának évfordulóját. Ez volt az a remeteközösség, amely számára Bertalan pécsi püspök a Mecsekben, a Patacs fölötti hegyen 1225-ben kolostort emeltetett és rövid éle szabályt, regulát írt. Később ők is csatlakoztak a pilisi remeteközösséghez. Az évforduló nem csupán egy történelmi eseményre emlékeztet, hanem a pálos rend lelkiségének állandó jelenlétét hirdeti Magyarországon és szerte a világon. A rendet megszervező atyák bátorsága és hite máig példa számunkra. Kolostoraink, templomaink falai között ott visszhangzik a múlt, de a reménység hangja a jövőbe is hívogat. Ez az évforduló lehetőséget ad arra, hogy újra felfedezzük, mit jelent ma pálosnak lenni, mit jelent a kolostor örökségét továbbvinni egy kihívásokkal teli világban, de együtt másokkal, akik magukénak érzik a pálos lelkiséget.

Ferenc pápa 2025-ös Szentéve a reménység jegyében telik majd. A Szentév min-

dig kiemelt időszak a katolikus egyház életében, a lelki megújulás és a kegyelem éve. A remény, amelyet a pápa középpontba állít, különösen időszerű egy olyan világban, ahol a bizonytalanság, az egyéni és közösségi válságok gyakran eluralkodnak. A Szentév egyéni és közösségi zárandoklatra szólít, arra, hogy újra rátaláljunk az örök értékekre, amelyekben megkapaszkozhatunk. Ebben az évben megnyílnak kegyhelyeink kapui, hogy az isteni irgalmasság erejét újra átélhessük.

A pálos lelkiség mindig a reménység és az isteni jelenlét kereséséről szól. A Jakab-hegyi kolostor, a rend többi közösségéhez hasonlóan, az évszázadok során menedéket nyújtott a lelki megújulásra vágyóknak. Az évforduló arra ösztönöz minket, hogy újra feltegyük a kérdést: hogyan lehetünk a remény hordozói egy olyan világban, ahol sokan elveszítették hitüket vagy az iránytűjüket...

A Szentév és jubileum alkalmából arra hívjuk olvasóinkat, hogy induljanak el velünk ezen a reményteljes úton. Közösségeinkben, imáinkban és mindennapi életünkben tegyük élővé a reményt. Mert ahogy a Jakab-hegyi kolostor falai között is évszázadokon át visszhangzott, „Menedékünk és erőnk az Isten, a ránk zúdult számos bajban ő a mi segítőnk.” (vö. Zsolt 46,2)

Áldott jubileumi előkészületet kívánunk mindannyiuknak!

RENDÜNK MÚLTJÁBÓL

Pálos konferencia Budapesten

NAGY RÓBERT ÉS SUDÁR ANNAMÁRIA ÍRÁSAI ALAPJÁN A SZERK.

2024. szeptember 12-én és 13-án kétnapos konferenciát tartottak a Magyar Pálos Rend történetéről és jelenéről Budapesten, a D50 Hotel és Rendezvényközpontban a Szimmetria Alapítvány szervezésében. A Pálosok nyomában – múlt, jelen és jövő című rendezvény egy 2019-ben indult sorozat része, amelynek célja, hogy időről időre bemutassa az új kutatási eredményeket, a renddel kapcsolatos fejlesztéseket, valamint a kulturális és idegenforgalmi újdonságokat. Az ingyenes, de regisztrációhoz kötött rendezvény mindkét napjára több, mint 150 fő jelentkezett. A két nap során mintegy harminc előadás hangzott el, amelyek megtekinthetők (a „Pálos Rend – múlt, jelen és jövő” címet beírva) a YouTube-on.



P. Puskás Antal OSPPE a konferencián
fotó: Varga László

A Magyar Kultúraért Alapítvány támogatásával megvalósult konferencia fővédnöke Soltész Miklós egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkár volt. Az első napon Fürjes Zoltán egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár köszöntötte a résztvevőket, a második napon pedig Nacsa Lőrinc miniszteri biztos (Miniszterelnökség, Magyar Országgyűlés) *A vallásturisztika aktuális fejlesztései és lehetőségei* címmel tartotta meg a nyitó előadást.

Puskás Antal pálos tartományfőnök nemcsak a konferencia elején köszöntötte a vendégeket, hanem a második nap kora estéjén, reflektálva az elhangzott előadásokra, *A pálosok jelene* címmel összegző beszédet

a
fehér
barát

A MAGYAR PÁLOS REND HIVATALOS LAPJA

is mondott, kiemelve a pálos rend körül működő közösségek jelentős szerepét, amelyek a viszonylag kis létszámú szerzetesközösség mellett működve erősítik a rend társadalmi hatását. Példaként említette a PÁLOS70 néven működő zárandoklat, kirándulás és teljesítménytúra szerepét, amelyet 2024 őszén immár tizennegyedszer rendeznek meg, illetve a *Pálos utak* egyre fejlődő hálózatát, amely „Természetben a Természetfelettel” mottójával, egykori és mai pálos helyek bejárására, elmélkedésre, a lélek útjainak keresésére hívja az embereket a Pilisbe, s nemsokára a Mecsek, illetve Pécs

is mondott, kiemelve a pálos rend körül működő közösségek jelentős szerepét, amelyek a viszonylag kis létszámú szerzetesközösség mellett működve erősítik a rend társadalmi hatását. Példaként említette a PÁLOS70 néven működő zárandoklat, kirándulás és teljesítménytúra szerepét, amelyet 2024 őszén immár tizennegyedszer rendeznek meg, illetve a *Pálos utak* egyre fejlődő hálózatát, amely „Természetben a Természetfelettel” mottójával, egykori és mai pálos helyek bejárására, elmélkedésre, a lélek útjainak keresésére hívja az embereket a Pilisbe, s nemsokára a Mecsek, illetve Pécs

városának útjaira is. (A pálos tematikus utakról a második nap délutánján Gadács Péter turisztikai fejlesztési szakközgazdász tartott előadást.)

A rendezvény első napján Bátor Botond atya, hargitafürdői perjel, korábbi tartományfőnök (2008–2014) is részt vett; s Maczalik Arnold (Mossfern építésműhely), a hargitafürdői új kolostor tervező-építészé átütő, szenvedélyes előadásából az is kiderült, hogy a tervezés és az építkezés során milyen fontos szerepet játszottak a Botond atyával való inspiráló egyeztetések és viták, valamint a rend elfogadó és befogadó magatartása.

Az első nap előadásai alapvető rendtörténeti áttekintést adtak a hallgatóságának. A teljesség igénye nélkül kiemelve: Romhányi Beatrix történész, egyetemi tanár (Károli Gáspár Református Egyetem BTK Medievisztika) a pálos rend középkori kolostorairól tartott átfogó előadást, érzékletesen bemutatva a rend társadalmi támogatásának változásait, illetve gazdasági és gazdálkodó tevékenységét, kiemelve, hogy a korszak végén a rend adómentességet élvezett, mivel a rendtagok – miként a ferencesek is – részt vettek a törökelle-

nes küzdelmekben. Bojtos Anita történész (MNMKK Semmelweis Orvostörténeti Múzeum) a rend barokk kori történetét foglalta össze. Előadását a pálosok 1644-ben, azaz 380 évvel ezelőtt elfogadott, megújított konstitúciójának említésével indította, majd a korszak rendtartományának helyszíneit és a rendtagok származását (nemzetiség és tárdalmi rétegek) elemezte. Előadásában kiemelte, hogy számos jelentős család (pl. Széchenyi, Nádasdy, Esterházy) adott pálos szerzeteseket a korszakban, amelynek nyomán a rend tárdalmi befolyása is megnövekedett.

Benei Bernadett (HUN-REN BTK Történettudományi Intézet, Főegyházme gyei Levéltár, Eger) Csepellényi György, 17. századi pálos vértanú kapcsán tartott előadást. A kortárs szemtanúk beszámolóit kutató történész tagja annak a három fős történész munkacsoportnak, amely Csepellényi ismét elindított boldoggá avatási eljárása kapcsán készíti elő a háttéranyagokat. Pető Zsuzsa Eszter régész, szakmuzeológus (MNMKK Magyar

A konferencia résztvevői

fotó: Szimmetria Alapítvány



Nemzeti Múzeum) a 19. századi elődök, Rómer Flóris, Ádám Iván, illetve a 20. századi építész, Guzsik Tamás munkásságát is megemlítve az elmúlt évek általa is végzett régészeti ásatásai kapcsán a közösségi régészet bekapcsolásáról, és a települések lakosságával való kapcsolat fontosságáról beszélt.

A második napon többek között a már korábban helyreállított egykori pálos kolostor épületében jelenleg működő Sopronbánfalvi Kolostor Hotel és Étterem működéséről beszélt Tama István divízióvezető, megemlítve, hogy terveik között szerepel az egykori kálvária helyreállítása is. A zalamerényei Pálos Malom megmentéséről és fejlesztéséről hallhattunk Szabadics Attila tulajdonostól, illetve a zalacsányi vendégház kapcsán Badacsonyi Tamás említette az egykori örvényeshegyi pálos kolostort is, amelynek csak a helyét látták a tulajdoni lapon, amikor birtokukba került a terület.

A Balaton-Felvidéki Nemzeti Park képviselője, Sitku Erzsébet elmondta, hogy milyen feladatokkal szembesül az a nemzeti park, ahol történelmi rom található, például hogyan egyeztethető össze a madárvédelem, a fészkelési időszak a romok látogathatóságával. A Duna-Dráva Nemzeti Park igazgatójától a résztvevők a Pécs melletti Jakab-hegyen lévő pálos romok megőrzéséről, és az ehhez kapcsolódó turisztikai fejlesztésekről hallhattak.

Ezt követően a *Pálos olvasókönyv* című irodalmi antológia alapján irodalomtörténeti, művelődéstörténeti előadását hallhattak a kötet szerkesztőjétől. Sudár Annamária az előadása címében is idézett (majd az előadásban kiegészített) Virág Benedek-idezet – „Nem késő azt tanulnunk, amit oly sokáig nem tudtunk, mert senki által nem tanítottat-

tunk. Most érezzük kártékonyágát a tudatlanságnak.” – nyomán arra mutatott példákat, hogy a közoktatásban hogyan jelenhet meg a pálosok múltja és öröksége, hogyan lehet „bevarrogatni” az egyes részleteket, a rendtörténet eseményeit, a rendtagok munkásságát a történelem- és az irodalomtanításba, illetve a rendelkezésre álló különböző tankönyvekbe. Számos kézenfekvő példa mellett (pl. II. József kalapos király megnevezése kapcsán a vonatkozó Ányos-vers részletének idézése) megemlítette az 1528-ban nyomtatott első magyar térképet, a *Tabula Hungariae*-t is, amelyen a mohácsi csatát is ábrázolták, de látható a rend középkori központja, a jelentős búcsújáráhely, Budaszentlőrinc is, ahol Remete Szent Pál ereklyéjét őrizték a pálosok. Ezt mutatja a térképen szereplő S. Paulus megnevezés is.

A konferencia mindkét napját zenei kísérről program zárta. Első napon „A rózsafa éneke” címmel zenetörténeti időutazáson vehetett részt a közönség, ahol két hungarikum hangszer szólalt meg Erdő Zoltán Erdélyi Magyar Örökség-díjas tárogatóművész és Ion Curteanu moldáv cimbalomművész szólójátékában, amelyet az Anima Musicae Kamarazenekar tagjaiból álló vonósötös kísért. Másnap a konferenciát „Lectio Divina” címmel egy, a pálosokhoz tartozó világi közösség előadása zárta a megbocsátás témájában. A felolvasott szövegek elmékedések és közbenjáró imádságok voltak, melyek között Petrás Mária éneke és Bíró Ferencné Gesztelyi-Nagy Judit, a világi közösség vezetőjének fuvolajátéka segítette az elmélyülést.

A konferenciához kapcsolódva kísérőprogramként a hét vasárnapjára egy szakmai kirándulás is megvalósult Kesztlőre, a pálos búcsúi szentmisére. Az utazás alkalmával

a résztvevők meglátogatták a Pilis erdeiben rejtőző pálos kolostorok némelyikét. A „Remetek a királyság szívében” című utazás Pető Zsuzsa régész, a konferencia segítője és egyik előadója vezetésével zajlott. A helyszíneken a legújabb kutatások tükrében hallhattak a jelenlévők a kolostorok történetéről.

Az első állomáson, Budaszentlőrincen külön programként ismét felcsendült a tárogató hangja: Erdő Zoltán Erdélyi Magyar Örökség-díjas tárogatóművész szólójátéka

volt hallható. A második állomáson, Kesztlőcön ünnepi, búcsúi szentmisén vehetett részt a csoport, amely előtt Klastrompusztán a pálos rendet megszervező Boldog Özséb által a Szent Kereszt tiszteletére emelt első pálos kolostor romjainál hallhattak egy újabb, a helyszín történetét bemutató előadást Pető Zsuzsától. Utolsó állomásként a dömösi prépostság megmaradt altemplomában kaptak a résztvevők idegenvezetést Csanádi Viktor Holló lelkipásztortól, a helyi üzemeltetők egyikétől.

Pálos kilátások Balatonszemesen Mórocz Viktor vezetésével a Mindszent kolostornál

PALLÓS TAMÁS (MAGYAR KURIR) ÍRÁSA NYOMÁN A SZERK.

A mindenszentekről elnevezett szemesi pálos kolostor jelenlegi kutatásának előzménye 2010-re nyúlik vissza, amikor a teledi Ordoszi Napsugár Alapítvány kezdeményezést indított egy kegyhely kialakítására az egykori kolostor feltételezett helyszínén. A kolostor kutatását és a maradványok későbbi állagmegóvását Balatonszemes Önkormányzata kezdte meg 2014-ben. A tervátsatások elvégzését a Civil Régészeti Alap és a kaposvári

Rippl-Rónai Múzeum közreműködésével a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Régészeti Tanszéke vállalta el. Balatonszemesen 2022-ben rendezték meg az első Pálos Agapé-t, amelynek célja, hogy a településen élők és a történelem iránt érdeklődők megismerjék a szemesi Mindszent pálos kolostor feltárási eredményeit. Ekkor adták át azt a romantikusvénnyel, amely a település határától az ásatás helyszínéig vezet a látogatókat.

A balatonszemesi ásatás résztvevői, 2024

fotó: Mórocz Viktor





*Padlótégla-töredék
fotó: Mórocz Viktor*

került napvilágra az általa felügyelt feltárás területéről. Megtalálták a templom gót betűs alapkövét, rábukkantak egy férfiarcot, feltételezhetően szerzetest ábrázoló szobortöredékre is. Egy bronzfeszületen és a velencei aranydukáton túl pedig Zsigmond-kori pénzérmék és egy velencei üvegpalack töredékei gyarapították a változatos leletek sorát. 2015-től néhány éven keresztül az egykori uradalmi magtár barokk épületében állították ki a legszebb leleteket.

Balatonszemes központjától nagyjából négy kilométerre, a domboldalba helyezkedik el a *Barátok erdeje* övezte, fakereszttel jelölt ligetes terület, az egykori kolostor alapjait magában foglaló pálos emlékhely. A település szélétől pedig mindössze két kilométer az út oda – az enyhén emelkedő, rendi vonatkozású idézetekkel megállásokra, elmélkedésekre készítő *Pálos emlékhely* tanösvényen (A terület július 1. és december 31. között látogatható, mert az egyik fán az év első felében kiemelten védett rétisások fészkelnek.)

Aki azt gondolja, hogy a Balaton déli partja kietlen, sík vidék, pusztán „nyaralótelepülések” végtelen füzére, téved. Igen vonzó a természeti környezet. Hegynek is beillő dombok közé visz az út, kétoldalt sűrű erdők,

beljebb mély vízmosás meredek oldalú völgyet formál. Az útszéli rendtörténeti táblákat nézegetve, olvasgatva Mórocz Viktor a kedvenc idézetét is megmutatja, ami Virág Benedek költő, pálos szerzetestől való: „Születtem. Szerettem hazámat s dolgoztam érte. Ez az én életem története. Tegyetek ti is így. Tanítsátok utódaitokat,

s ha azok is így teszik, akkor Magyarország boldog lesz.” A szívélyes vallomás üzenete sok mindent elárul a *Pálos Örökség* projektvezetőjének világfelfogásáról és mindig ötletgazdag missziójáról is.

A közelben van a Testvérek forrása, mai nevén a Bóbita-forrás. Vízhozama alacsony, a fölötte lévő avaros föld pedig lassanként rácsúszott, betakarta. Csapadékosabb időben vaddisznók dagonyahelye. „Az utolsók között láthattam, 2008-ban egy baráti társasággal kitakarítottuk, körbeástuk, facölöpökkel körbevettük, mert már akkor látszott, hogy csúszik rá a talaj” – meséli vezetőnk. A forrás használatát mutatja, hogy a kolostorhoz egykor halastó is tartozott, amelynek kiszáradt medre még jól kivehető.

Valamikor egy erdészlak is állt erre, amiből mára semmi nem maradt, csak szétszórt téglák, törmelékek utalnak rá. Régebben sokan összetévesztették, a kolostor romjainak hitték az épület csekély maradványait. Annnyiből viszont valóban köze volt hozzá, hogy kiderült: az elpusztult erdészlak építőanyagát is a közeli rendház és templom romjaiból nyerték ki.

Az emlékhelyhez érve látszik, hogy szorgos munka zajlik a terepen a megnyitott kutatóárokban és környékén. Az erre járt pálos szemtanúk szerint 1744-ben még magasan álltak a kolostor falai. De aztán tégláit, padlózatát, faragott köveit szét-

hordták, nemcsak a Hunyady grófi család szemesi udvarházát és a barokk magtárát, hanem egyebek mellett Szólád 1782-ben épített barokk templomát is a Mindszent kolostor bontott építőanyagából emelték. (A Nepomuki Szent János-templom felújítása során a toronyig levert vakolat alatt láthatóvá váltak a kolostorból kiemelt és oda beépített kövek. Néhány, a lábazon szabadon hagyott „ablak” tanúskodik a két épület kapcsolatáról.)

Visszatérve a szemesi „barátok dűlőjére”, az egykor összefüggő erdő rész az elmúlt években ligetesedni kezdett; egyre több fát, bokrot, rönköt emeltek ki azért, hogy az egykori templom és a kolostor területét szabaddá tegyék. Amikor a feltárás során a beazonosított romok eredete bizonyíthatóvá vált, 2012-ben Bátor Botond rendi tartományfőnök újraszentelte a területet, és ezzel létrejött a – fakereszttel jelölt – pálos emlékhely.

„A helyi erdész elmondása szerint, amióta a tanösvény létezik, megtízszereződött itt az erdőjárók, kirándulók száma. Gyalogosok, kerékpárosok, nordic walkingosok jönnek, de lovasok is átjárnak a szomszédos településekről” – mondja Mórocz Viktor, aki maga is sok látogatót vezetett már ide. Előfordul, hogy buszos csoportok

*Az ásatás helyszínén
fotó: Lambert Attila*



a fehér barát

A MAGYAR PÁLOS REND HIVATALOS LAPJA

A téma legjobb ismerőjével, Mórocz Viktor alpolgármesterrel, a Balatonszemesi Pálos Örökség projekt vezetőjével jártuk be a tanösvényt és az egykori kolostor területét, ahol a Pázmány-egyetem régésznövevények Papp Adrienn és Takács Ágoston irányításával éppen az idei kéthetes terepgyakorlatukat végezték.

Az első kutatóárok megnyitása óta, immár tíz éve zajlanak ásatások a Mindszent kolostornál. Idén év elején fiatalon hunyt el Végh András régész, akinek köszönhetően számos érték, beszédes adalék

is megállnak Szemesen, kifejezetten a pálos tanösvény végigjárása kedvéért.

Jelenleg a majdnem harminc méter hosszú templomtér egy részének feltárása zajlik. A PPKÉ Régészettudományi Intézetének hallgatói tíz éve minden nyáron terepi gyakorlatra térnek vissza ide, hogy folytassák a megkezdett munkát. Kisebb-nagyobb kutatóárkokat, szelvényeket nyitnak a terület szondázására, amelyeket a feladatok elvégzése után a romok védelme érdekében egyelőre visszatemetnek. Mára szinte az egykori templom teljes alaprajza ismert lett; a hossza, szélessége, formája alapján kisserkeszthetővé, 3D-s technikával megmutathatóvá vált.

Az idén év elején fiatalon elhunyt ásatásvezető, Végh András nagy űrt hagyott maga után. Szerepét az egyetem részéről Papp Adrienn és Takács Ágoston vette át a terepen. Látogatásunk idején Takács Ágoston irányította a régészhallgatókat, őt kérdeztük az idei kéthetes kutatómunka eredményeiről. Elmondta, hogy most a templom hajójának északkeleti sarkát tárják fel, közvetlenül a szentély indításánál, az egykori diadalív környezetében. „Ez esetben különleges szerencse, hogy nemcsak alapfalakat találtunk, ahogy a legtöbb helyen, hanem – jóllehet kissé bedőlve – egy nagyobb, körülbelül egy méter magas, téglából rakott falszakaszt is, benne az egykori boltozati rendszer egyik lábuzatával. Valószínűleg azért maradt meg, mert a kolostor széthordói ezt nem tudták kibontani úgy, ahogy a többi kőelemet. Mondhatjuk, hogy most – ha megdőlve is – a templom egyik »legépebb« része került elő. A szelvény nyugati végénél látszik, hogy a fal megszakad, valószínűleg egy kifejezetten a szerzetesek által használt kapu lehetett ott, amely a templomból közvetlenül a kolos-

torba vezetett. Most kibővítjük az ásatási szelvényt nyugati irányba, hogy megtaláljuk e kapu másik oldalát is. Közben geofizikai felméréseket végzünk, hogy a kolostor pontos elhelyezkedését részleteiben is megismerhessük.”

Elképzelések vannak, ugyanis a pálos építészet jeles kutatója, Guzsik Tamás korábban már felmérte a területet, vizsgálta az épület elhelyezkedését, kiterjedését, de ásatások akkor nem történtek. A következő évek, évtizedek feladata lesz, hogy a kolostor pontos alaprajzát tisztázzák. Takács Ágoston megerősítette, hogy egyelőre a templom területén maradnak, mert azon belül is vannak még kisebb feltárandó részek.

A Mindszent pálos kolostor létezéséről az első írásos emlék 1323-ból való. A két évvel ezelőtti kutatás során azonban az alapfalakat keresztezően egy korábbi település nyomaira bukkantak, ami igazolja, hogy ez az erdőfolt már azelőtt is lakott terület volt. A rendház falain túl így főleg temetkezésekre, illetve a korábbi Árpád-kori veremházas falu itt-ott még fellelhető objektumaira számíthatnak a régészek.

Mórocz Viktor elmondta, hogy minden mozdítható tárgyi emléket kimentenek. A tisztáson állt templom melletti masszív alapfalak szélességéből arra lehet következtetni, hogy az alapincézett kolostor emeletes lehetett. A szerzetesek önfenntartó gazdálkodása, a környező kertek, az egykori

halastó léte, a terület kiterjedtsége és a talajradaros vizsgálatok eredményei azt mutatják, hogy számos egyéb épület állhatott még erre. De a kutatók most csak a kolostorra és annak központjára, a templomra fókuszálnak. A szentély alatt egyébként egy korábbi, kisebb szentély körvonala is kirajzolódott, vagyis joggal feltételezhető,

hogy a kolostor annyira jelentős volt, hogy bővíteni kellett.

Az idei feltárás első hetében egy mintázatos padlótegla töredéke került elő, az egyik fa alól pedig egy madármotívumot ábrázoló, zöldpatinás pecsétgyűrű. Amíg ott jártunk, egy elszíneződött üvegdarab, a feltételezett ajtónyílás mellett pedig ismét egy nagyobb darab faragott kő „sarka” bukkant elő a gondosan, rétegenként haladó terepmunka során; talán egy mérműves ablak töredéke. A környéken, még az említett forrás közelében is sok az éremllet, de szép számmal találtak textilplombákat is, ami az egykor itt zajló élénk kereskedelemre utal. A feliratos alapkö alól származó velencei aranydukát és a lábazathoz behintett pénzérmék azt mutatják, hogy nagyvonalú mecénásai lehettek az itteni pálos szerzeteseknek.

Lábunk alatt egy korábban felnyitott, mára visszatakart rész a káptalanterem padlózatát rejti. Arrébb az egykori pince bemélyülése sejlik, amelyet vastag falak öveznek az avarral borított föld alatt. Innen nézve még jobban látszik, milyen tekintélyes lehetett az elhordott kolostorépület. És arrébb, a fáknál, a még meg nem tisztított részeken is további helyiségek sejtethők.

Hosszabb távú cél, hogy minél több részletet a helyszínen megőrizve tegyék bemutatathatóvá a romterületet, mondja a Pálos Örökség projektvezetője. A minimum

az lenne, hogy megmagasítsák a kolostor összefüggő falszakaszait, így érzékelhetővé válna az épületegyüttes elhelyezkedése, kiterjedése. A fagykárok elkerülése és a kellő védelem végett azonban egyelőre minden ásatási szezon végén visszatemetik az éppen feltárt, gondosan dokumentált falrészeket, szelvényeket.

Mórocz Viktor álma az is, hogy Balatonszemes ne csak egy „időszakos nyaralóhely” legyen, hanem a pálos tanösvénnyel és emlékhellyel egy egész évben programot kínáló zárandok- és túrabázis, ahonnan számos környező település, középkori történelmi emlék megközelíthető. Nincs messze például Kereki, Fehérkő vára sem, ami gyalogosan – a csodás Telekin és Szóládán át – könnyen elérhető; innen mindössze tizennégy kilométer.

S mindezek megkoronázásaként a nagy közös ügyekért elkötelezett vendéglátónk régóta szeretne egy kilátót a Balatonszemes fölötti, közel háromszáz méter magas Mészkemence-tető északi letörésén. Ennek érdekében folyamatosan egyeztet az erdészettel, a nemzeti park munkatársaival. A pálos kolostorromtól vadregényes vízmosáson át közelíthető meg a csúcs, ahonnan száznolcvan fokos panoráma nyílik szó szerint az egész Balatonra. Megnéztük. Igaza van, valóban páratlan a kilátás. Bátran állítható, a Barátok erdeje e téren is egyedülálló.

a fehér barát

A MAGYAR PÁLOS REND HIVATALOS LAPJA

Balatonszemesi kilátás
fotó: Mórocz Viktor



PÁLOS LELKISÉG

Nyissátok ki a kolostoraitok kapuit a világiak előtt!

GESZTELYI NAGY JUDIT



Tavados pápa látogatása után újabb három magas rangú kopt ortodox vendéget – Serapeon metropolitát (Los Angelesi Egyházmegye) és két titkárát, Abraham püspök atyát és Kirellos püspök atyát, valamint kísérőiket – fogadtunk a Sziklatemplomban szeptember 18-án. A magas rangú vendégek Ava Giovanni, Közép-Európa kopt püspöke meghívására érkeztek Magyarországra. A látogatók megtekintették a Sziklatemplomot, a kolostort, az ott található szent ereklyéket, képeket, szobrokat és kegytárgyakat. Nagy lelkességgel és tisztelettel hallgatták meg a Pálos Rend és a Sziklatemplom történetét. Az ő személyük több szempontból nagyon fontos mindannyiunk számára, mert Egyiptomban a szent családot a koptok fogadták be. A pálosok a kopt remetét, Remete Szent Pált választották közösségük névadójának, és ezért a kopt keresztények

a Pálos Rend mindenkor szerzeteseit és a hozzájuk tartozó világiakat Remete Szent Pál lelki gyermekeinek és saját lelki testvéreiknek tekintik.

A kolostorlátogatás részeként egy böjti – hús- és tejmentes – ebédre is sor került a kolostor étkezőjében, amely közben fontos beszélgetésre is lehetőség nyílt. Szóba jöttek az ortodox egyházhoz kapcsolódó az évszázadok során felmerült főbb teológiai kérdések, például a miafizitizmus kérdésköre. A miafizita egyházak az első három egyetemes zsinatot ismerik

el. Számukra lényeges hittétel, hogy Jézus Krisztus a megtestesült ige, teljesen Isten és teljesen ember, összekeveredés nélkül. Az erről való további beszélgetések a jövő szempontjából fontos lehetőségeket tartogatnak. Kérdésünkre, hogy mit tanácsolnának nekünk, Serapeon metropolita a szerze-

a
fehér
barát

A MAGYAR PÁLOS REND HIVATALOS LAPJA

tesí erényekről beszélt némileg részletesebben: a szegénységről, a tisztaságról és az engedelmességről, amelyek a természeti ember három alapkészletének megfékezésére irányulnak, ellenpontozva azokat. Ezek a bírvágy, a kéjvágy és

komolyabb érdeklődőknek a szerzetesi élet gyakorlására, és a világiaknak különböző témákban lelki gyakorlatokon való részvételre. Ezekből hivatások is születnek. A vendégek örömmel üdvözölték, hogy Remete Szent Pál rendjéhez is kapcsolódnak

elköteleződött világiak, akik szolgálatukat szerzetesektől, felajánlásból végzik. Kifejtették, hogy az intézményesülés idejéből újra visszatérhetünk az első évszázadok hangulatához, ahol nem a forma határozza meg a tudatot. A szerzetesi hivatások továbbra is nélkülözhetetlenek, sőt a szerzetesek istenszolgálatát a világban élő családossal, a belső szellemi harcot vállaló, megváltást és gyógyulást keresőkkel együtt lesz teljes,

mert Isten a családokat is hívja, mert a családokon is múlik, hogy milyen világban élünk. Puskás Antal tartományfőnök atya szavai csengtek vissza, aki a nemrégiben megrendezett „Pálos Rend – múlt, jelen és jövő” konferencián ugyanennek fontosságáról beszélt, mint a jövő zálogáról. Sokat mondó olvasmány lehet számunkra Johannes Cassianus IV–V. századi remete munkája, aki elment Egyiptomba, a sivatagi atyákhoz, és feljegyezte tanításait. Valamennyiünk számára az a lényeges, hogy mindenki önmagán belül vívja meg saját csatáit, Jézus Krisztus megváltó szeretetének jelenlétében.

Örömünkre szolgált, hogy tudatosodott az, hogy a történelem bonyolult kétezer éve után Istennek ugyanaz a szándéka velünk, és ezt az ortodox és a katolikus szerzetesrendek vezetői is meghallják: „Nyissátok ki a kolostoraitok kapuit a világiak előtt”! Közös nagy örömünkre ez itt is, ott is megtörténik. Istennek legyen hála!



Kopt atyák a Sziklatemplomban, 2024

fotók: Fejér László

a hatalomvágy, minden romlás forrása. Serapeon atya külön kitért a tisztaságra a világiak szempontjából: a tisztaság számukra a házasságon kívüli bármilyen fajta kéjvágy legyőzését jelenti, akár a virtuális térben is. A szegénységnek pedig nem az a lényege, hogy mid van, hanem az, hogy hogyan jutsz hozzá és hogyan bánssz vele. Az engedelmességről szólva elmondta, hogy a mai világban az egyik legnagyobb baj, hogy nagyon kevés a hiteles tekintélyszemély, hiszen a nekik való engedelmesség révén sok bűn és szenvedés megelőzhető lenne. A régi atyák elbeszélése szerint a koptok a lelki atyáknak való engedelmességnek köszönhetően tudtak fennmaradni, évszázadokon keresztül.

Külön megemlíthető érdekesség, hogy a los angeles-i metropolian rendszeresen bentlakásos lehetőséget biztosítanak a

PÁLOSOKTÓL, PÁLOSOKRÓL

A hargitafürdői pálos monostor nyerte az idei Média Építészeti Díjat

FORRÁS: EPITESZFORUM.HU; PALOSREND.HU

Néhány héttel ezelőtt érkezett a hír, hogy a hargitafürdői új pálos kolostor épülete bekerült a 20. Média Építészeti Díja ún. finalista épületei közé. „A ház egy magashegyi szűk remeteközösség otthona. Akárcsak egy tojás belsejében annak magja, itt is a szerzetesi létforma lényegét képező kápolna körül lüktet és kereng az egész térszövet.” – olvashattuk a legjobb pályamunkákat bemutató videó a hargitafürdői épületről szóló részének aláírásában. A videó megtekinthető MÉD 2024 finalista épületek – Pálos monostor Hargitafürdőn címszó beírásával – a YouTube-on.

November 8-án 20. alkalommal ismerték el az idei év legkiemelkedőbb építészeti alkotásait a Média Építészeti Díj gála keretében. A 2024-es megmérettetésen közel 200 munka versenyzett egymással. Az Építészforum szervezésében megvalósuló eseményt az Uránia Nemzeti Filmszínházban rendezték meg. Az Építészforum által alapított Média Építészeti Díja immáron 20 éves hagyományjal rendelkező, megkerülhetetlen szakmai esemény, melynek különlegessége, hogy zsűrizése a nagyközönség előtt zajlik. A díjat a médium két alapító főszerkesztője, Pásztor Erika Katalina (1961–2017) építész és Vargha Mihály (1952–2010) építész hívta életre azzal a céllal, hogy a legkiválóbb magyar építészeti alkotásokat ne csak a szakma, de az építészet iránt érdeklődők

körében is bemutassa. Ebben az évben összesen 76 épületet, 89 tervet és 30 épített környezeti munkát neveztek a tervezők, amelyek közül egy közösségi alkotótér, egy monostor, egy kulturális központ, egy óvoda és egy családi ház versengett az év legjobb épületének járó díjért, a tervek között pedig öt diplomamunka mérkőzött meg egymással.

A legjobb épület díját idén a vezető magyar sajtóorgánumok képviselőiből és a szakma kiemelt szakértőiből álló zsűri a hargitafürdői pálos monostornak ítélte oda, amelyet Macalik Arnold, Lázár Csaba és Szilágyi-Bartha József tervezett. A díjat Sümegi Noémi, az Index újságírója, a zsűri elnöke adta át. A meredek erdős helyszínen felépült, sokemeletnyi szintkülönbséget áthidaló remeteházban „ház a házban” módon kapcsolódik össze az erős mag (kápolna–könyvtár–konyha–tűztér) oszlopa és a köré szerveződő szerzetesi cellák. Mindezeket a hideg alpesi táji adottságok közepette egy belső kerengő gyanánt köti egységbe a hatalmas spirálba

sodort, félemeletekkel szervezett torony. A tavaly felszentelt épület a viszontagságos hegyvidéki életforma, fölösleget lecsiszoló egyszerűségében fogant. Az épület díja mellett, az „Épített környezet” kategóriában a Magyar Pálos Renddel partnerségi viszonyban álló ROM Vándor program csákányospusztai helyszínét

közönséggel jutalmazták. A szervezők ötödik éve adják át az épített környezet kategória közönséggel, amelyet idén a KÖZTI Zrt. érdemelt ki a csákányospusztai templomrom felújításával. A díjat

Kelemen Bálint, a KÖZTI Zrt. projektvezető építésze és Beleczy Péter, a Market Építő Zrt. ROM Vándor programjának igazgatója vette át Nagy Zsolt Istvántól, a Wienerberger Zrt. marketingvezetőjétől. A középkori templomrom felújítása a KÖZTI Zrt. tervei szerint készült, a Market Építő Zrt. ROM Vándor programjának keretén belül. A rom műszaki állapotának helyreállítása és az esztétikai és történeti értékek méltó bemutatása volt a cél, kisléptékű kortárs kiegészítések segítségével.



*A pálos kolostor Hargitafürdőn, 2024
fotók: Török Máté*



a
fehér
barát

A MAGYAR PÁLOS REND HIVATALOS LAPJA



RENDI KRÓNIKA

A Pálos olvasókönyv bemutatója Pécssett



Bánkuti Gábor és Sudár Annamária
fotó: Varga László

2024. június 13-án a Pálos olvasókönyvet Pécssett, a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont nagyelődőjében mutattuk be. A rendezvény Puskás Róbert Antal atya tartományfőnök beszédével kezdődött, majd Gerencsér Judit, az OSZK általános főigazgató-helyettese mondott köszöntőt. Az est pódiumbeszélgetéssel folytatódott. A kötet szerkesztőjével, Sudár Annamáriával, az OSZK munkatársával Bánkuti Gábor, a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kara Modernkori Történelmi Tan-

A Misztrál együttes
fotó: Varga László



székének tanszékvezető-helyettese, történész beszélgetett. A könyvbemutatót a Misztrál együttes működött közre.

.....

Pálos települések XII. találkozója

Az idén 2024. június 14. és 16. között volt a hagyományos települési találkozó, amelynek az idén Gönc városa adott otthont, s melyen ezúttal 19 település képviseltette magát. (Gönc pálos múltja a 14. századra nyúlik vissza. A település határában hegyvidéki környezetben állt a pálosok Boldogasszony kolostora, melyet 1371-ben említ először oklevél. A virágzó kolostor 1540 után néptelenedett el, de az egykori templom magas falai, díszes faragványai ma is láthatók.) A találkozó pénteki megnyitását követően – melyen Vinter István gönci polgármester

és Puskás Antal pálos tartományfőnök köszöntötte a vendégeket – a résztvevők Jánvári Béla helyi református lelkész vezetésével ellátogattak a református templomba, majd a Károlyi Gáspár Múzeumba, ahol megtekintették a négy te-

remből álló interaktív tárlatot és az egyedülálló a bibliakiállítást. (Gönc kiemelkedő értéke, hogy az első magyar nyelvű teljes szentírást Károlyi Gáspár itt fordította le.) Ezt követően a római katolikus templomot Szabó László plébános mutatta be. A vacsorát Szikes Zenekar és a Zemplén Néptánc Együttes koncertje és



Vinter István polgármester
fotó: Gönc Város Önkormányzata

bemutatója után néptáncmulatás színesítette az est programját.

Másnap az időjárás miatt nem lehetett meglátogatni az egykori kolostor maradványait az erdőben, de helyette a résztvevők megtekintették a Huszita Házat és Helytörténelmi Kiállítást. Ezt követően ünnepi szentmisén vettek részt a jelenlévők, Puskás Antal tartományfőnök atya mutatott be Szabó László gönci plébános, Tóth Gábor füzéri plébános, Pacsai János encsi görögkatolikus esperes-parókus, és Pál Ferenc erdélyi atya koncelebrálásával. Ezután Vinter István gönci polgármester, majd Puskás Antal mondott beszédet, majd átadták a pálos vándorzászlót a következő találkozót rendező pálos település, Pápa képviselőjének, Hermann Istvánnak, aki bemutatva Pápa értékeit szeretettel hívta a megjelenteket a jövő évi találkozóra.

A délutáni szakmai programon az alábbi előadások hangzottak el: Kiss Lajos levéltáros: A gönci pálos kolostor bemutatása; Kelemen Bálint építész: Romkonzerválások és a romvándor program; Rózsa Sándor természetvédelmi őrszolgálat-vezető (Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság); Kosdi Attila építész: Út a jövőbe, a martonyi háromhegyi Boldogságos Szűz Mária pálos kolostor rekonstrukciójának 3. üteme (Interreg pályázat); Havasi Bálint főigazgató (Zalaegerszegi Múzeumok Igazgatósága): Közösségi régészet, valamint a zalaegerszegi pálos kiállítás bemutatása; dr. Benei Bernadett (HUN-REN BTK Történettudományi Intézet/ Főegyházmegei Levéltár Eger): Csepellényi György 17. századi pálos szerzetes, missziós pap, mártír élete és boldoggá avatása; Gadácsi Péter, a pálos utak projektfelelőse: A pálos tematikus utak koncepciójának és a pilisi, illetve pécsi-mecseki részének a bemutatása. Este Zámboreszky Eszter mesemondó és egy kobzos dalénekes örvendeztette meg a nézőket műsorával. Vasárnap a résztvevők megtekintették a gönci egykori pálos templom és kolostor romjait. A találkozót szentmise zárta a római katolikus templomban.

.....

Bíró László püspök városi kitüntetése Pécssett

Szeptember 1-én, Pécs Város Napján az ünnepség a pálosokhoz tartozó Lyceum-templomban kezdődött ökumenikus imával, melyet Bíró László püspök vezetett. Elsőként Puskás Antal pálos tartományfőnök köszöntötte a város, a vármegye, az egyetem, a városi és megyei hivatalok és intézmények megjelent vezetőit, majd Zajác Gábor görögkatolikus



Bíró László püspök atya átveszi a díjat
Péterffy Attila polgármestertől
fotó: Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata



Kesztyöci búcsú szentmiséje
fotó: Jubász Sándor

Szent Kereszt felmagasztalása

parókus mondta el elmékedését a békéért is imádkozva. Ezt követően Kisóvári-Németh Norbert református lelkész hirdetett ígét az egységről, melyet Manhardté Szlovák Katalin evangélikus lelkész ighirdetése követett a békéről. Bíró László püspök a közösség témájáról beszélt. A rendezvényt – melyen Kovács Szilárd egyházmegyei zeneigazgató működött közre zenei szolgálatával – a jelenlévő lelképásztorok áldása zárta.

Az ünnep a pécsi Kodály Központban folytatódott, ahol ünnepi közgyűlés keretében adták át a város elismeréseit. Kitüntetésben részesült Bíró László püspök is, akinek Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata a pécsiekért végzett áldozatos és önfeláldozó munkájáért, az élethosszig tartó közösségépítő tevékenységének az elismeréseként a Pro Communitate Díjat adományozta. A kitüntetést Péterffy Attila polgármester és Dr. Lovász István jegyző adták át.

2024. szeptember 15-én a Pálos Rend Kesztyöc-Klastrompusztán található első templomának és kolostorának a Szent Kereszt felmagasztalása ünnepéhez kapcsolódó búcsúünnepén – az esős időjárásra tekintettel – a kesztyöci plébániatemplomban mutatott be ünnepi szentmisét Puskás Antal tartományfőnök atya, Fejes Csaba dorogi plébániai kormányzó koncelebrálásával. Az eseményen részt vettek Kesztyöc község és a környező pálos települések vezetői, az Európai Borlovagrend Hungária Konzulátusának képviselői, valamint sok zarándok a környékről, és az ország több

pontjáról. Az ünnepi szentmisén a budapesti Sziklatemplom szkolája működött közre. A szentmise után pedig a József Szövetség standjánál a lelki adaptációhoz lehetett csatlakozni, és az életvédelemmel kapcsolatban kaphattak tájékoztatást az érdeklődők. Az esemény agapéval zárul a kesztyöci Kisiskola Rendezvényházban.

a
fehér
barát

A MAGYAR PÁLOS REND HIVATALOS LAPJA



Ünnepi szentmise
fotó: Varga László

Bíró László püspök pappá szentelésének 50., püspökké szentelésének 30. évfordulóján

Szeptember 14-én bensőséges, családi hangulatú szentmisével ünnepelte Bíró László püspök atya a kettős évfordulót Lyceum-templomban, pálos atyák, Puskás Antal tartományfőnök, Mátyás Mihály és Botfai Levente koncelebrálása mellett. A szentmisén Köcsky Tibor orgonaművész és Sávoy László oboaművész működött közre. A szekszárdi születésű püspök atya a homíliájában életének állomásait idézte fel, megemlítve azt is, hogy egészen kis korában határozta el, pap szeretne lenni, s ezt vitte tovább szekszárdi tanuló éveit, majd a győri Czuczor Gergely Bencés Gimnázium falai között. 1974-ben szentelték pappá Szekszárdon, ezt a mágocsi segédlelkészség, a szigetvári és a pécsi káplánság, püspöki titkárság, majd a székesegyházi plébánosság, valamint egyéb megbízások követték egészen az 1994-ben történt püspökké szenteléséig. Vegyes érzésekkel fogadta a püspöki kinevezését, mert el

kellett hagynia Pécsét, és az ott már addig létrehozott számos közösséget, másrészt új és nagyobb feladatok vártak rá, melyeknek örömmel nézett elébe. Előbb kalocsa-kecskeméti segédpüspökként, majd a Központi Papnevelő Intézet rektoraként, később tábori püspökként, mindeközben a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Családügyi Bizottsága elnökeként és sok más tisztségében is szolgált a közösséget, a katonákat, a családokat és a híveket. Hosszúra nyúlt betegségét kegyelemként megélve, a kórházi kezeléseket követően a pécsi pálos kolostorban kapott új otthonot, ahol örömmel folytatja a szerteágazó lelképásztori szolgálatát. A szertartás végén a hívek a Te Deum éneklésével adtak hálát a Jóistennek püspök atya sok évtizedes szolgálataért, életéért.

.....

Zalaegerszegen a pálos vándorkiállítás



A kiállítás helyszínén
fotó: Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága

A Magyar Nemzeti Múzeum Pálosok című rendtörténeti vándortárlata a főváros, Marosvásárhely és Székelyudvarhely után megérkezett Zalaegerszegrre, a Göcseji Múzeum időszakos kiállítótermébe, ahol 2025 február végéig nézhetik meg a látogatók. A múzeumok feladata, hogy helyi közösségeket építsenek, miközben fontos

kutatási munkákat végeznek, azok eredményeit a látogatók elé tárják – fogalmazott a megnyitón Havasi Bálint, a Zalaegerszegi Múzeumok Igazgatóságának főigazgatója. Elmondta, hogy Zala vármegye területén 2016 óta folynak komolyabb pálos kutatások, melyeket a 60-70-es évek munkái előztek meg, s hogy a 2023-as tudományos konferencia nyomán tanulmánykötet is készült. A tárlatot támogató önkormányzat nevében Balaicz Zoltán polgármester mondott beszédet.

A Pálosok kiállítás kiemelt támogatója Magyarország Kormánya, kurátorok Bojtos Anita történész és Pető Zsuzsa, régész-muzeológus (Magyar Nemzeti Múzeum), valamint Simmer Livia régész, főmuzeológus (Zalaegerszegi Múzeumok Igazgatósága). Bővebben zegimuzeumok.hu/kiallitasok/palosok-rendtorteneti-kiallitas

.....

Puskás Antal látogatása Sopronbánfalván

A sopronbánfalvi egykori pálos kolostorba látogatott Puskás Antal tartományfőnöke, hogy megismerkedjen annak történetével és épületével, s Tama István, a Sopronbánfalvi Kolostor Hotel igazgatója vezetésével megtekintette a néhány évvel ezelőtt a rend támogatásával készült pálos rendtörténeti kamarakiállítást. „Rendkívül hálás vagyok, hogy itt lehetek egy régi pálos kolostorban, amely tele van kincsekkel és visszaidézi azt a múltat, amelyet mi XXI. századi szerzetesek már csak emlékként őrizhetünk. A középkori kolostorok számomra azért is különlegeseek, mert segítenek ráérezni

az eredeti lelkületre, ami őseinknél is volt. A bánfalvi kolostor megtekintése során örömmel tapasztaltam, hogy helyreállításkor igyekeztek mindent a legeredetibb módon visszaállítani úgy, hogy az tényleg egy elcsendesedésre alkalmas helyé váljon – mondta Antal atya a sajtó képviselőinek.

.....

Interdiszciplináris pálos konferencia

2024. szeptember 12-én és 13-án kétnapos konferenciát tartottak a Magyar Pálos Rend történetéről és jelenéről Budapesten, a D50 Hotel és Rendezvényközpontban a Szimmetria Alapítvány szervezésében. A Pálosok nyomában – múlt, jelen és jövő című rendezvény egy 2019-ben indult sorozat része, amelynek célja, hogy időről időre bemutassa az új kutatási eredményeket, a renddel kapcsolatos fejlesztéseket, valamint a kulturális és idegenforgalmi újdonságokat. Lásd bővebb írásunkat az 4. oldalon!

.....

a
fehér
barát

A MAGYAR PÁLOS REND HIVATALOS LAPJA

Rangos építészeti díjat kapott a hargitafürdői kolostorépület

November 8-án 20. alkalommal ismerték el az idei év legkiemelkedőbb építészeti alkotásait a Média Építészeti Díj gála keretében. A legjobb épület díját idén a vezető magyar sajtóorgánumok képviselőiből és a szakma kiemelt szakértőiből álló zsűri a hargitafürdői pálos monostornak ítélte oda, amelyet Macalik Arnold, Lázár Csaba és Szilágyi-Bartha

József tervezett. Lásd bővebb írásunkat az 14. oldalon!

.....

Csíksomlyóba mének... 2004 „vándor-fényképkiállítás”

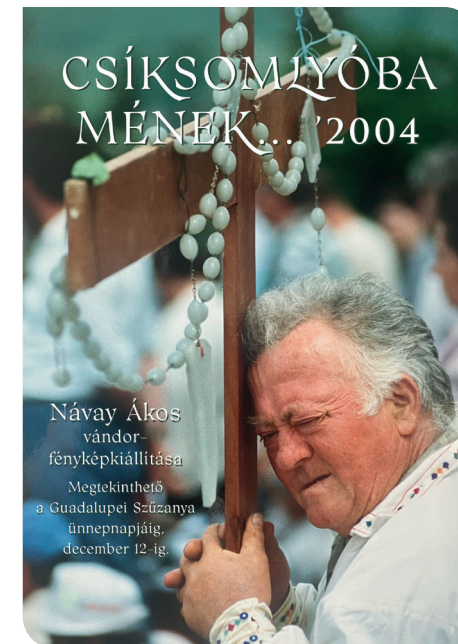
Novemberben Pécs után Pálósszentkúton a Mária Múzeumban nyílt meg a Návay Ákos fotográfus kiállítása, amely a múzeum nyitvatartási idejében látogatható a kegyhelyen. Az alábbiakban fotós a kiállítással kapcsolatos gondolatait adjuk közre: „A legenda szerint 1791-et írtak, amikor egy pásztor, nyáját az éjjeli órán is legeltetvén ismeretlen forrásra bukkant, melynek vízében nagy fényvel tündöklő Szűz Mária alakját pillantotta meg.” – Ezért, ha Pálósszentkúton járunk, ne feledkezzünk meg a szentkút melletti kicsiny patak víztükrébe/lelkünk tükrébe tekinteni. Utána nézzünk be az 1878-ban a „serdüdő

növendékeknek művelődése, úgy a valóságos jó erkölcsökbeni oktatás céljából” épült egykori tanyasi iskola épületébe, a csodás Mária Múzeumba, ahol a szemet-lelket gyönyörködtető gyűjtemény mellett most a pécsi Pálos templomból érkezett *Csíksomlyóba mének... 2004* című vándor-fényképkiállításba is bepillantathatunk a Guadalupei Szűzanya ünnepnapjáig, december 12-ig (1531).

„VIII. Fehér Barátok Emlékezete Térségünkben” Pogányszentpéter – Iharos

2024. október 19-én nyolcadik alkalommal rendezték meg Iharosban a „Fehér barátok emlékezete térségünkben” című eseményt, amelynek társrendezője és másik helyszíne a szomszédos település, Pogányszentpéter volt. A mai Pogányszentpéter területén 1381-ben már működött a Kanizsai család által alapított, és Szent Péter apostoról elnevezett pálos kolostor, mely a török korban, 1563-ban pusztult el. E kolostor és a pálosok emlékét Pogányszentpéter és Iharos közösen őrzik és ápolják. A program 9 órakor a pogányszentpéteri községháza udvarán lévő pálos emlékhelynél kezdődött, ahol a résztvevőket Flinger

*A pogányszentpéteri pálos emlékhelyen
fotó: Varga László*



Tamás helyi polgármester, Horváth Győző iharosi polgármester és Puskás Antal pálos tartományfőnök köszöntötték. Ezt követően a program keretében a két település közötti zárandoklatra induló jelenlévőket Laczkó-Angi Gyula helyettes-esperes, plébános áldotta meg. A Puskás Antal pálos tartományfőnök által vezetett gyalogos zárandoklat útközben megállt a pogányszentpéteri Szőlőhegyen, az egykori pálos kolostor romjainál és emléktáblájánál, ahol a jelenlévők közösen imádkoztak, majd méceszt és virágot helyeztek el. A zárandoklat további megállóit az útmenti keresztek képezték, amelyeknél minden alkalommal közös imádságot mondtak. Iharosban a zárandokok megtekintették a római katolikus templomot, majd a temetőben található középkori templom falait láttató emlékhelyen mutatott be ünnepi szabadtéri szentmisét Puskás Antal pálos tartományfőnök Laczkó-Angi Gyula helyettes-esperes, plébános koncelebrálásával.

.....

A pécsi Lyceum-templom urnatemetője

2024. november 1-én, Mindenszentek ünnepén a 11 óra-kor kezdődő ünnepi szentmise keretében Puskás Antal pálos tartományfőnök atya megáldotta a Lyceum-templom felújított és kibővített urnatemetőjét. A pálosok által a XVIII. század második felében épített, majd a pálos rend II. József császár féle felosztása után meglehetősen hanyatott sorsú, de aztán az egyházmegyéhez került templomot 1997-ben vette át a Magyar Pálos Rend a Pécsi Püspökségtől. Nem sokkal később merült fel a gondolat, hogy a temp-

lom akkor gyakorlatilag megközelíthetetlen és használaton kívüli altplomából egy urnatemetőt alakítsanak ki. A terveket Oszoli Dénes építész készítette, aki most, 25 évvel később a bővítés terveiben is részt vett a munkában. Az új urnafülkék építését Boráros Kornél egyéni vállalkozó és munkatársai végezték el, a kivitelezéshez kapcsolódó villanszerelési munkákat Sákán György végezte, aki már az urnatemető eredeti kialakításakor is ellátta itt a villanszerelési feladatokat. Most 228 új urnafülkét és ezekben 620 férőhelyet alakítottak ki. A kibővítés és felújítás a Boldog Özséb Alapítvány támogatásával valósult meg.

.....

Hangonyi pálos délután

2024. november 8-án a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei Hangonyban – Ózd-tól 9 km-re nyugatra, Miskolctól 55 km-re észak-északnyugatra – rendeztek minikonferenciát „Hangonyi pálos délután” címmel, amelynek az volt a célja, hogy a helyiek első kézből ismerkedhessenek meg a pálosok történetével. A kezdeményezésben jelentős szerepet játszik a tény, hogy az erdő mélyén a középkorban pálos szerzetesek éltek. Első előadásként Sudár Annamária (MNMKK OSZK) átfogó ismertetőjét hallhatta a közönség a pálos szerzetesrend történetéről, kiemelve azt a

tényt is, hogy abban a bő száz esztendőben, amelyben Hangonyban is jelen voltak a fehér barátok, a rend töretlenül fejlődött, egészen 1526-ig, amikor a mohácsi csatát követően a törökök feldúlták a generális perjel székhelyét, a rend középpontját, Budaszentlőrincet is. Az előadás kitért az 1786-os felosztás utáni csaknem másfél-

száz évre is, illetve az 1934-es újraindulásra, valamint a rend 1950-es, a kommunizmus általi felosztására is. Mórocz Viktor a Balatonszemesi Pálos Örökség projektvezetője bemutatta, hogyan kezdték meg annak a középkori pálos kolostornak a feltárását, amiről a kezdetekben még azt sem tudták, hogy hol volt az erdőben pontosan. Az MNMKK Magyar Nemzeti Múzeumtól érkező Pető Zsuzsa és Látos Tamás a hangonyi pálos kolostor helyszínén végzett eddigi kutatásaik eredményeit osztották meg közös előadásukban a közönséggel. A reménybeli ásatásokat előkészítő korszerű technológia segítségével mérték fel és pontosították az egykori kolostor helyét. A felmérések adta információk segítenek abban, hogy a jövőbeni régészeti feltárások minél kevesebb környezeti rombolással járjanak. Az előadások után Puskás Antal tartományfőnök atya mutatott be szentmisét a hangonyi katolikus templomban. Ezt követően a település lakói vendégül látták az előadókat és a rend küldöttségét a helyi termékeket és a hagyományokat is bemutató Hangonyi Pizzériában, ahol az esti beszélgetésben a kolostor feltárásának lehetőségeiről is szó esett. Az est befejezéséig a helyi gasztronómia büszkeségét, a „hangonyi begyerőt” is megköstölhatták a jelenlévők.

.....

A pécsi Pálos (Szent Imre) templom búcsúja

November 3-án tartották meg idén a pálos búcsút, amelynek keretében Tóth Gábor ezüstmisés füzéri plébános atya mutatta be az ünnepi szentmisét. A szentmise elején Botfai Levente templomigazgató atya köszöntötte a főcelebránst. Tóth Gábor plébános atya a prédikációjában párhuzamot



Bevonulás az ünnepi szentmisére
fotó: Varga László

vont Szent Imre és Szent Erzsébet élete között, majd megemlékezett jeles füzéri plébános elődjéről is, így a vértanú Csepellényi György pálos szerzetesről, akinek a boldoggá avatási eljárása folyamatban van, illetve szintén ott élt és szolgált Ács István pálos szerzetesről, aki 1989-ben egri segédpüspök lett. A szentmise végén Puskás Antal tartományfőnök atya megköszönve az atya szolgálatát, azt is elmondta, hogy paptársa Csepellényi György és Ács István életének jeles kutatója és emléküket éltetője is. Mindezen tevékenységeinek az elismeréséről Puskás Antal tartományfőnök atya a „Rend barátja” kitüntetést adományozta Tóth Gábor füzéri plébános atyának.

A Rend barátja kitüntetés átadása Tóth Gábornak
fotó: Varga László



PÁLOS PROGRAMOK

2024. december – 2025. május

A TOVÁBBI PROGRAMOKRÓL TEMPLOMAINKBAN ÉS HONLAPJAINKON ADUNK TÁJÉKOZTATÁST.

AZ ADVENTI RORATÉKRÓL ÉS A KARÁCSONYI ÜNNEPI IDŐSZAK MISERENDJÉTŐL AZ EGYES PÁLOS HELYSZÍNEKEN ADUNK TÁJÉKOZTATÁST.

BUDAPEST

Magyarok Nagyasszonya-sziklatemplom
www.sziklatemplom.hu

- SZENTMISÉK – vasárnap: 8.30, 11, 17 és 20 órákor; hétköznap: 8.30-kor, 17 és 20 órákor;
- **minden nap** a 17 órai szentmise előtt rózsafüzér; utána vesperás, a 20 órai szentmise után kompletórium;
- **minden hónap 13-án** – Fatimai engesztelőnap nemzetünk lelki megújulásáért. 8.30: szentmise, 10 óra: szentségimádás, 11 óra: ünnepi szentmise (8.30-tól gyónási lehetőség).

A Sziklatemplom előterében működő Pálos Fogadóközpont nyitva: hétfőtől szombatig 9.30-tól 19.30 óráig. Vasárnap zárva.

MÁRIANOSZTRA

Magyarok Nagyasszonya-bazilika
www.marianosztrakegyhely.hu

- SZENTMISÉK – vasárnap: 8.30 és 10.30, hétfőn, kedden és szerdán 7-kor, csütörtökön, pénteken és szombaton 18 órákor (a téli időszakban 17 órákor);
- **minden hónap 13-án** 18 óra – Fatimai engesztelőnap kereszttúttal, rózsafüzérrel, szentségimádással, szentmisével és a Lorettói litániával nemzetünk lelki megújulásáért;
- **minden hónap első csütörtökén** – 9 órától a szentmise kezdetéig: szentségimádás a lelki és a testi békéért.

PÁLOSSZENTKÚT

Kisboldogasszony-templom
www.palosszentkut.hu

- SZENTMISÉK – a Magyar Szentek és Boldogok kápolna (a faluban): szombat 17 órákor; vasárnap 8.30-kor; Pálosszentkút-kegyhelyen vasárnap 10.30-kor. A további részletekről a palosszentkut.hu és facebook.com/Palosszentkut oldalakon, vagy a +36 20 775 2555 telefonon érdeklődhet.
- **minden hónap első péntekén** – férfiak gyalogos zarándoklata – indulás 17 óra, Kis-kunfélegyháza, Ótemplom. Érkezés kb. 20 óra, pálosszentkúti kegyhely;
- **minden hónap első péntekén** – 20 óra és 5 óra között – engesztelés Magyarorszáért; szentmisével, szentségimádással egybekötött virrasztás;
- **Mária-ünnepeken** (március, július, szeptember, december) – nők gyalogos zarándoklata

A pálosszentkúti zarándokház látogatókat fogad; a további részletekről a palosszentkut.hu és facebook.com/Palosszentkut oldalakon, vagy a +36 20 775 2555 telefonon érdeklődhet.

HARGITAFÜRDŐ

Szent István-templom

- SZENTMISÉK – vasárnap: 9.30-kor; hétköznap: 18 óra, esetenként 8 órákor.
- **minden szentmise előtt** rózsafüzér;

További információ a hargitafürdői rendezésről: a *Hargitafürdői élet* című Facebook-oldalon.

PÉCS

Pálos (Szent Imre) templom

- SZENTMISÉK – vasárnap: 9 és 18 óra, hétköznap: 7.30 és 18 óra;
- **a szentmise előtt** 17.30-kor rózsafüzér, a szentmise után vesperás
- **minden hónap utolsó csütörtöke** – 18 óra: SERRA szentmise – a papi és szerzetesi hivatásokért;
- A **Pálos Lelki Központ** programjai a paloskozpont.hu oldalon található.
- A templom mellett **adorációs kápolnát** létesítettünk, amely 7 és 19 óra között szabadon látogatható.

PÉCS

Lyceum-templom

- SZENTMISÉK – vasárnap: 11-kor; hétköznap: 17:00; szerdán nincs szentmise.

A Lyceum templom (7621 Pécs, Király u. 44/a.) kriptájában található urnatemetőben 1, 2, 3, és 4 személyes urnafülkék válthatók 25 évre. Érdeklődni munkanapokon 8.00 és 16.00 óra között a 72/515-425-ös telefonszámon lehet.

A további programokról és az esetleges változásokról a rend honlapján (palosrend.hu) s a templomok hirdeteiből értesülhetnek.